

**Eesti
Roheline
Liikumine**

Estonian Green Movement-FoE

ERL INFOKIRI

TALV 2017

- Rohkem jõulurõõmu, vähem asju. Kuidas kinkida targalt?
- Loodussõbralikud jõulupakid
- Millist jõulupuud tuppa valida?
- Õiglasest kaubandusest ja kakaost

Jälgi meie tegevusi ka Facebookis
nime all Eesti Roheline Liikumine

Eesti Roheline Liikumine
Tiigi 8-24, 51003 Tartu

Mob: +372 5645 4459
E-post: info@roheline.ee

ROHKEM JÕULURÕÖMU, VÄHEM ASJU. KUIDAS KINKI- DA TARGALT?

SIGRID SOLNIK,
Arengukoostöö Ümarlaua juht

Detsembri keskpaik kipub suurele osale inimestest olema üsna stressirohke aeg. Vererõhu tõusule aitavad kaasa enamasti kaks asja. Esiteks aastalõpuootus ja arusaam, et enne uut aastat tuleks ära teha kõik maailma tööasjad. Teiseks lisab pinget meedia- ja reklaamitööstuse poolt meile pähe istutatud arusaam «ideaalsetest tarbimispühadest».

Lastega pered muutuvad kinkidest rääkides emotsionaalseks. Osa kurdab, et sugulased ja tuttavad tassivad põnnidele kokku plastmassist kellade ja viledega tooteid, millega lapsed tegelikult kaua ei mängi ja mis jäävad koju ruumi raiskama. Teised jagavad ebamugavat kogemust, kus enda kingitud arendav mänguasi – nagu näiteks jalgpall – jäi jõuluõhtul tähelepanuta, sest vilkuvad asjad mõjusid kutsuvamalt. Kolmandad pahandavad, et jõulupidudel kingitakse aasta-kaks vanadele lastele metsikutes kogustes komme.

Jõulud on lastepühad ja kes tahaks olla see halb inimene ja lapsed kingitustest ilma jätta? Psühholoogid omakorda väidavad, et palju kinke hoopis vähendab lapse rõõmu. Pigem vähe, aga hästi! Mõtle korra oma lapsepõlve peale, kas sul on mees pigem kingitused või pigem värvid, maitsed ja tunded?

Mida teha?

Kingitused on igal juhul osa meie jõulutraditsioonist. Mulle endale meeldivad kingitused, üldse ei taha teha üleskutset, et lõpetaks selle kinkimise üldse ära! Ütlen hoopis, et kingime targalt! Targalt kinkida saab mitut moodi. Esiteks saab teha kokkuleppeid kinkide üldarvu vähendamiseks – kui mõni inimene ei tahagi kingitusi, ärme siis püüa neile midagi osta. Paljudel on mõni selline sugulane või lähedane, ma tean küll.

Teiseks saab asjade asemel kinkida koos veedetud aega ja emotsioone. Paljud sõpruskonnad on kingituste ostmise asemel läinud seda teed, et lähivad pühade ajal seltskonnaga kuhugi toredasse restorani sööma – rohkem koos olemise rõõmu ja sõbalikum loodusele.

Kolmandaks saab kinkida asju, mida inimesel tegelikult ka vaja läheb. See eeldab tarka nuhkimist või otsesõnu küsimist enne jõulu, mõnikord ka perekonnaga rahade kokku panemist. Kui laps tahaks väga jalgratast, siis on ju kõige mõistlikum perekonna peale talle jalgratas kinkida. Mitte teha nii, et ta saab jalgratta asemel seitse erinevat väikest kingitust, mida tal tegelikult vaja ei ole.

Neljandaks saab kingisaaja nimel teha head kellelegi teisele. Aega või raha saab annetada kuldaväärt algatuste heaks siinsamas kodus – vt ka must-toonekurg või inimõiguste olukord – ent abivajajaid on ka kaugemal. Miks mitte aidata kooli mõni laps Aafrikas, kinkida kits lesknaisele või anda oma panus selleks, et üks Afganistani kool saaks endale korraliku välikäimla.

Hoolime veidi enam

Jõule nimetatakse ka hoolimise ajaks. Kutsun kõiki laiendama oma hoolimise piire, et sinna mahuks pere ja sõprade kõrval veidi suurem tükk maailmast. Muidugi, kõigi pärast ei jaksagi kogu aeg muretseda, ei saa ju terve maailma õnnetusi oma õlgadele võtta. Seda eriti kaunil jõuluajal, kus tahaks rõõmu tunda, mitte kurvas-tada.

Meie tegemised, sealhulgas ka jõulutoimetused, mõjutavad kogu maailma – oleks mõistlik proovida teha nii, et see mõju oleks positiivne või siis neutraalne. Suurbritannias on näiteks jõutud selleni, et kuus kuud peale jõule on kasutuses 1% saadud kinkidest. Üks! Samas on kingituste tegemisele läinud tohutult energiat ja toorainet. Me ei saa enam teha nägu, et me ei tea – iga toodetud asi reostab maailma. Jah, võib-olla ei näe me seda täna enda kodus, aga võime kindlad olla, et selle tagajärgi tunnevad meie lapsed ja lapselapsed aastate pärast.

Pühade ajal ei ole populaarne rääkida kliimamuutustest, lapstööjõust, näljast, sõjast jms. Ei peagi rääkima. Igaüks andku lihtsalt oma väike panus selleks, et maailma koledamat külge leevendada ja et aja möödudes saaks üha rohkem inimesi pidada rahu-likke ja ilusaid jõule.

Algatus Kingi Targalt! Ootab kõikide mõtteid ideid aadressil www.terveilm.ee/leht/kingitargalt/ või FB sündmuse „[Stressivabad jõulud ehk Kingi Targalt!](#)“ juures.

Arengukoostöö Ümarlaud korraldab jõulude eel kampaaniat „[Kingi targalt!](#)“.

LOODUS- SÕBRALIKUD JÕULUPAKID

www.teeise.com blogijad

Jõulud on tasapisi muutunud justkui tarbimispühaks, kui poed on ostlejatest pungil, kuid kingitustest saadav rõõm tihti üürike. Tegelikult võiks jõlukink hoopis olla aga suurepärane võimalus oma lähedastele märku anda, kui olulised nad meie jaoks on. Lähimõeldud kingist saab rõõmu nii kingisaaja kui ka kingitegija. Tore-dale kingile annab lisaväärtust ilus pakend, mis aga sugugi loodust kahjustav ei pea olema.

Toome mõned näited loodussõbralikest ja taaskasutatavatest materjalidest millega kingitusi eriti vahvalt pakkida saab. Sobivad vanad ajalehed, ajakirjad, maakaardid, postrid, jõupaber, kangas, tapeet, paberist poekotid jms. Võib kaunistuseks lisada heegeldatud või kootud lipsukesi ja paelu, mõne kingituse võib isegi purki panna. Ja vahel võib ka pakend ise lisakingitus olla, näiteks mõni ilusa pildi või tekstiga riidest poekott (tote bag), mida kingisaaja

ikka ja jälle praktiliselt kasutada saab. Tegelikult ei olegi tarvis muud, kui tõrtsuke loomingulisust ja näpuotsatäis jõulumeeleolu. Siis tulevad head ideed juba iseenesest.

Amsad heegeldatud kingipakid sobivad hästi väikestele kinkidele (Foto: Creative Jewish Mom)

Jälgi meie tegevusi ka Facebookis
nime all Eesti Roheline Liikumine

Eesti Roheline Liikumine
Tiigi 8-24, 51003 Tartu

Mob: +372 5645 4459
E-post: info@roheline.ee

Jälgi meie tegevusi ka Facebookis
nime all Eesti Roheline Liikumine

Eesti Roheline Liikumine
Tiigi 8-24, 51003 Tartu

Mob: +372 5645 4459
E-post: info@roheline.ee

Ajalehepaberiga saab nii pakkida kui lipsukesi meisterdada (Foto: Country Living)

Jõupaber ja loodussõbralik pael loovad praegu eriti moodsa, nn. rustic-stiilis jõulumeeleolu (Foto: Aesthetic Nest)

Vanad maakaardid sobivad hästi pakendama reisihimulise sõbra kingikest (Foto: Home Goods)

Kapsaks loetud vana raamatu lehtedest saab kaunistusi lisades tõeliselt unikaalsed pakikesed, abiks vana pesulõks (Foto: Craft and Creativity)

Ajalehtedest leiduvate reklaamidest saab tunda ükskõik pönevaid kooslusi (Foto: õpetus: [Ert.ee](#))

Vana rile või kangas sobib samuti hästi pakendamiseks. Või hoopiski sall, mis võib olla osa kingitusest (Foto: DIY Mommy)

Mis teevandlõ jõulustressi paremini kui üks mõnus koduse spa tegemise komplekt? Purki saab ka taaskasutada. (Foto ja õpetus: [The Gunny Sack](#))

MILLIST JÕULUPUUD TUPPA VALIDA? KAI ALLIKAS, ERL projektikoordinaator

See on küsimus, mis vähemalt korra aastas peast läbi jookseb. Valikuid on mitmeid ja kriteeriume samuti palju. Üritasin kaardistada kunstkuuse, metsast toodud kuuse ja poodides/kaubanduskeskuste kõrval müüdavate puude plusse ja miinuseid, nagu ikka, natuke rohkem keskkonna vaatevinklist. Kindlasti pole antud tabel kõikehõlmav, aga annab esialgse ettekujutuse erinevate aspektide mõjust.

Milline siis valida?

	KUNSTKUUSK		ISE METSAST TOODUD KUUSK		KAUBANDUSKESKUSE PARKLAST, POEST NULG/KUUSK	
	PLUSSID	MIINUSED	PLUSSID	MIINUSED	PLUSSID	MIINUSED
VÄLIMUS	Ilus sümmeetriline, suur valik erinevaid võimalusi (erinevad värvid, tuled, ehted).	On igal aastal samasugune, ei paku vaheldust. Näib kunstlik.	On ehe, igal aastal veidi teistsugune. Puu on värske ja pole saanud kahjustusi.	Võib kuluda veidi aega enne kui leiad endale meelepärase kuuse.	On vaheldusvõimalus – ühel aastal kuusk, teisel nulg, ühel aastal kolmemeterine, järgmisel kahemeeterine jne.	Kui puu on toodud välismaalt, siis transport ja laos seismine jätvavad oma jälje ja puu pole vältimusest enam kõige värskem (okkad pudenevad, oksad murdunud).
	Näeb alati värske välja.	Kogub hoiuruumis tolmu, mida on raske eemaldada, lisaks on kogunenud tolm tuleohtlik. Kunstkuusk pole igavene, mingi aja pärast muutub koledaks.	Lõhnab hästi.	Ajab soojas toas okkaid maha, peab vastu paar nädalat. Kuivana tuleohtlik.	Nulg peab soojas ruumis pikalt vastu, võib juba detsembri algul tuppa tuua.	Nulg ei lõhna. Kuusk ajab okkaid (eriti kui ta vees pole).
VASTUPIDAVUS	Ei vaja väga hooldust (veevahetamist, okaste koristamist jne).	Vajab hoiuruumi pühadevälisel ajal.	Lõige on värske, ei pea uuendama.	Vajab pidevalt kastmist, kuusk tarbib ca 1 liitri vett ööpäevas.*	Nulg sooviks pidevalt kastmist, aga hoiab ka ilma veeta okkad küljes.	Puul peaks lõiget tüvel värskendama, et ta vett kätte saaks. Vajab pidevalt vett juurde.
	Peab vastu mitu hooaega, võib olla väiksem rahaline kulu.	Odavad kunstkuused on ebakvaliteetsed, igal aastal uue kunstkuuse ostmise pole kindlasti mõistlik. Keskmiselt kasutatakse üht kunstpuud 3-9 aastat.		Saab kasutada vaid ühe hooaja.	Kui ostad puu potis, võid selle hiljem aeda istutada ja kaunistada järgmisel aastal hoopis õues. Või hoida teda mõned aastad potis ja korduvalt tuppa tuua.	Saab kasutada vaid ühe hooaja.

* Kuusk joob koore vahelt. Ehk kui teritad tüve, siis veendu, et koorega osa ulatuks pidevalt vette, muidu kuivab sinna kork ette ja hiljem ei saa puu vett kätte. Kui p uu jääb mõneks ajaks kuivale, siis tuleks tal jupp otsast maha võtta, et lõige oleks värske ja vee liikumine tagatud.

Kuna plusse ja miinuseid jagus mõlemale poole, siis lõplik valik sõltub inimese eelistustest ja võimalustest. Keskkonnaaspektist on nende vahel valides võitja õigest kohast toodud looduslikult kasvanud puu või siis mitu aastat potis olev puu.

Endale ise metsast puu toomine on üks eestlaste privileege. Paljudes maades ei kasvagi kuused metsas või siis pole metsa piisavalt palju, et võiks lubada inimestel endale ise metsast puid

võtma minna. Sel põhjusel on ka suurem osa jõulupuude elutsükli analüüse keskendunud oma võrdluses just plastikust kunstkuuse ja istanduses kasvanud puude võrdlemisele. Enamik võrdlusi toob välja, et kui kasutada üht plastikust kuuske vähemalt üheksa aastat (mõningate uuringute kohaselt 20 aastat), siis ta kaalub (ökoloogilise jalajälje poolest) üle istanduses kasvanud puu. Tavaliselt visatakse ka kunstpuu varem minema. Päril puu on oluliselt parem valik kui silmas pidada mõju kliimamuutustele. (Elutsükli

	KUNSTKUUSK		METSAST TOODUD KUUSK		KAUBANDUSKESKUSE PARKLAST, POEST NULG/KUUSK	
	PLUSSID	MIINUSED	PLUSSID	MIINUSED	PLUSSID	MIINUSED
PÄRITOLU		Olenevalt tootjast võib kuuse valmistamisel esineda inimõiguste rikkumisi (nt lapstööjõu kasutamist, ebatervislikke töötingimusi jne).	Puu on kasvanud looduslikult, mõjutades keskkonda positiivselt. **	Valest kohast võetud puu teeb keskkonnale kahju. S.h ka nt poole tüve pealt saetud puud.	On võimalik osta ka maheistandustest või metsast, söötis põllumaalt pärit puid. Kuuski on üldiselt vähem pritsitud.	Enamik on pärit monokultuursest istandusest, kus on kasutatud erinevaid väetiseid ja pestitsiide. Just nulgude kasvatamisel on vaja neid enam pritsida erinevate kahjurite vastu.
	Ühekordne rahaline väljaminek, alati käepärast. Ei pea iga aasta eraldi aega ega kütust kulutama uue puu otsimiseks.	On tõenäoliselt valmistatud Hiinas ja reisinud pika tee, et Eestisse jõuda.	Eestimaine, värskest lõigatud puu sinu kodu lähedalt. RMK on loonud kasutajasõbralikud lahendused õige koha leidmiseks.		Võimalusel eelista Eestimaist - värskem, toetad kohalikku ettevõtlust.	Kuused võivad pärit olla Eestist, reisinud siia Hollandist või kaugemaltki. Enamik nulgudest on kasvanud kuskil mujal, nt Taanis või Saksamaal.
TERVIS	On olemas ka PE (polüetüleen) plastikust kuused, mis ei ole nii mürgised kui PVC.	Paljud kunstkuused tehakse PVC plastikust, mis sisaldavad tervisele ohtlikke aineid, nagu tina ja BPA. Lisaks võivad värvid sisaldada raskmetalle. Need ained vabanevad ajapikku soojas toas õhku või kanduvad edasi tolmuna, mõjutades eriti lapsi ja koduloomi. Mida vanem ja hapram kunstkuusk, seda enam osakesi sellelt eraldub.	Pole tervisele kahjulik.			Pole teada, kas kasutatud taimekaitsevahendid mõjutavad puid ostnud inimesi. Istanduses kemikaalide kasutamine pole sellegi poolst keskkonnale hea.
JÄÄTMED		Kui ta enam sinu jaoks ilus pole, laguneb prügimäel 400 aastat. Kunstkuuski ei saa enamasti ümber töödelda. Ühe plastikust puu süsiniku jalajälg on 40 kg CO2.	Võimalus ümber töödelda nt multšiks või kasutada kütteks. (Süsiniku jalajälje kohta andmeid ei leitud)	Laguneb prügimäel ja toodab biogaasi.	Võimalus ümber töödelda nt multšiks või kasutada kütteks. Ümbertöödeldud puu süsiniku jalajälg on 3,5 kg CO2.	Laguneb prügimäel ja toodab biogaasi, süsiniku jalajälg prügimäele jõudnud puul on 16 kg CO2.
MUGAVUS	Kiire elutempoga inimesele mugav variant. Eriti sellised, mis tulevad koos kaunistustega.	Kaob ära perekondlik traditsioon jõulupuud valimas käia.	Mõnus jõulutradsioon, mida saab teha kogu perega. Hea pühadeaegne stressimaandus.	On vaja minna eraldi metsa tooma, puid võib võtta kindlatest kohtadest.	Lihtne saada kaubanduskeskuse juurest.	Võimalus koos perega valida olemasolevate seast.

** Õigest kohast jõuluks võetud puu ei oma ka negatiivset keskkonnamõju. Nt liinide all, kraavi pervel kasvavad puud võetakse niikuinii mõne aja pärast maha. Lisaks ei kasva ka looduses erinevate konkurentsitingimuste tõttu kõik puud suureks.

analüüsides võetakse arvesse kogu toote eluea etappe: toormaterjalid, transport, töötlus, lõppkäitus ja selle mõju keskkonnale.)

Tõenäoliselt on ise metsas kasvanud puu mõju veelgi väiksem elutsükli analüüsi arvestades (ei kasutata kemikaale ega eraldi ressursse selle kasvatamiseks) ja see oleks lõppkokkuvõttes kõige keskkonnasõbralikum valik. Siiski tuleb ka siin tähele panna [soovitusi](#), kust puud võtta. Kindlasti ei tohi võtta kaitsealadelt, saagida puud poole tüve pealt jne – ikka mõistlikult. Vaata [siit](#), kui soovid puud riigimetsast tuua või lepi kokku metsaomanikuga.

Eesti disainerite looming – [Cardboard Christmas](#).

ÕIGLASEST KAUBAN-DUSEST JA KAKAOST

ANNA TREI,
ERL kommunikatsioonijuht

Külmal talveõhtul pole midagi mõnusamat kui hubases toas tassike sooja kakaod juua ning paljudesse jõulupakkidesse rändavad erinevad šokolaadid ja kommid. Üha sagedamini kakaotooteid ostes ei mõtle me tavaliselt eriti muule, kui vaid isiklikele eelistustele. Millised aga on kakaotootmise tagamaad, mis on õiglane kaubandus ja kuidas on see seotud keskkonnaga ning inimeste heaoluga? Endine kauaaegne ERL töötaja, vastutustundliku tarbimise ja õiglase kaubanduse asjatundja ning STEP UP poe asutaja Jaanus Välja selgitab lähemalt:

AT: Poest šokolaadi valides mõtleme tavaliselt ainult enda isiklikele maitse-eelistustele. Milliseid asjaolusid võiks veel otsust langetades silmas pidada? Kes (ja mis) kõik on ühe šokolaaditahvli poeletile jõudmisega seotud ja kuidas?

JV: Esmalt võiks mõelda, kes on kasvatanud kakao, millest see šokolaad on tehtud, ja kuidas kakaokasvatamine tema ja kogukonna elu mõjutab. Kas annab see piisava sissetuleku, et tagada kohalike standardite järgi elamisväärne äraelamine või kakaokasvatus toob vähem sisse, kui sellele tehtud jõupingutused nõuavad ja talunikud ei näe selle edasisel jätkamisel mõtet ning otsivad muid elatusallikaid? Tegelikult see ongi globaalsel mõttes peamine. Seda nii nende inimeste suhtes, kui kakaokasvatuse tuleviku suhtes tervikuna. Kui kakaokasvatajate arv väheneb, siis jäävad šokolaaditootjad ilma väärtuslikust toorainest.

Kakaokasvatuse teema on muidugi väga keeruline ja mitmetahuline ning selle kohta on ilmunud mitmeid väga mahukaid uuringuid ja artikleid. Nii et kui kellelgi on huvi, siis tasub vaid guugeldada ja infot leiab küllaga. Nimetan vaid olulisemad märksõnad, mis iseloomustavad kakao ja šokolaadiga seotud probleeme: vaesus, lapstööjõud, inimkaubandus, vihmametsade hävitamine, mittejätksuutlik majandamine, mullaviljakuse vähenemine, liigirikkuse vähenemine. Kõiki neid probleeme saaks leevendada, mõnda isegi lahendada, kui kakaokaubandus oleks õiglane.

Jaanus Välja STEP UP kohvikuga Viljandi folgil.

Eestis on juba mitmeid aastaid müügil Õiglase Kaubanduse ehk Fairtrade (FT) tooteid. Kui mõnel tootel on selline märgistus, mida see siis täpsemalt tähendab?

See märgistus tähendab, et ...

- Arengumaade väiketalunikud saavad oma toote eest väärilist tasu, mis katab tootmiskulud ja võimaldab kestvart arengut.
- Istanduste ja tootmisühistute töölisel saavad korralikku palka ja töötavad inimlikes tingimustes.
- Tootmisprotsessis on keelatud orja- ja lapstööjõu kasutamine.
- Õiglase kaubanduse lisatulu kasutatakse kogukonna sotsiaalseks arenguks.
- Tootmisel lähtutakse keskkonnasäästlikest põhimõtetest.

Kas FT tooted on automaatselt mahe- või ökotooted?

Fairtrade sertifikaadiga tooted automaatselt mahetooted pole. Küll aga on Fairtrade standarditega kehtestatud keskkonnasäästu nõuded, mida peavad ka tavatootjad järgima. Peamine neist on ehk keeld kasutada kõiki neid kemikaale, mis Euroopa Liidus on keelatud. Seega võime Fairtrade märgiga toodete puhul olla kind-

lad, et neid pole kasutatud. Samuti peab järgima lubatud kemikaalide õigeid kasutamistingimusi ja selleks korraldatakse tootjatele koolitusi.

Kas FT toodete puhul kehtivad FT põhimõtted ka pakendile, transpordile jne või ainult sisule?

Fairtrade sertifikaat sätestab vaid toodete sisu tooraine ja tootmise nõuded.

Kas lisaks FT märgile on teisi sarnase sisuga embleeme, mida võiks teada?

On veel rahvusvaheliselt kasutatavaid märgistusi ja on ka riikide oma märgistusi, mille tooteid võib leida ka Eesti poelettidelt.

Valik mõningatest teistest märgistest, mis viitavad õiglasele kaubandusele. [Rohkem infot.](#)

Millised on trendid maailmas? Kas kakao-kaubandus muutub õiglasemaks ja keskkonnasäästlikumaks või pigem vastu-pidi?

Maailmas toimus samaaegselt erisuunalisi arenguid. Kusagil lähivad asjad paremaks, kusagil hullemaks. Iga kakaokasvataja olukord sõltub ikka sellest, kuidas teda koheldakse. Kas tema tööd väärtustatakse ja panustatakse selle jätkusuutlikkusse või käsitletakse teda kui võimalust saada kasumit „odavalt ostad, kallilt müüd” põhimõttel hoolimata tema ja laiemalt kogukonna käekäigust ning tulevikust.

Kas eestimaiseid kaupu ostes võib olla kindel, et kõik osapooled on saanud õiglase tasu ja nende töötingimused on nõuetele vastavad?

Minu meelest ei saa olla kindel. Väga paljud põllumehed on sunnitud oma toodangut müüma kokkuostja poolt dikteeritud hinnaga, mis ei pruugi katta tootmiskulusid. Teema on muidugi märksa keerulisem ja iga juhtumit peaks selguse saamiseks põhjalikumalt analüüsima.

Kas toode võib olla FT isegi, kui FT märki ei ole?

Tooted saavad olla valmistatud õiglase kaubanduse põhimõtetel hangitud toorainest ja selliseid tooteid on üksjagu. See on samamoodi, nagu paljud toiduvalmistajad kasutavad mahedaid, sageli ka märgistatud köögivilju või muud oma toitudes, aga kui osa komponente pole mahetooted, siis ei saa lõpptootele mahemärgist panna.

Kui toode koosneb vaid ühest toorainest, siis on lihtne, kas see tooraine on Fairtrade sertifikaadiga või mitte. Näiteks kohv, tee, banaan, suhkur. Kui on aga tegu mitmest toorainest koosneva toote ehk komposiittootega, siis kehtivad erinevate sertifitseerimissüsteemide puhul erinevad tingimused. Näiteks Fairtrade märgistusega toodete puhul on selline reegel, et sertifitseeritud toorainet peab tootes olema vähemalt 20%, aga kui kasutatavatest komponentidest mõnel on olemas Fairtrade standard, siis peab kasutama selle komponendi puhul kindlasti just sertifitseeritud toorainet, mitte alternatiive.

Õiglase kaubanduse kohta leiad eestikeelset lisainfot: <http://www.fairtrade.ee/>

MTÜ Mondo koostatud voldiku Eestis enim levinud õiglase kaubanduse märgiste ning poodide kohta, kus selliseid tooteid müüakse, leiad [siit](#).

FAIRTRADE

OSALE

14. DETSEMBER

18:00-20:00

Tartu Loodusmaja II korrus

Säästva Eluviisi töötuba: Teeme ise kehaholdustooteid

JAANUAR

Tartu Loodusmaja II korrus

Säästva Eluviisi töötuba: Taaskasutus

VEEBRUAR

Tartu Loodusmaja II korrus

Säästva Eluviisi töötuba: Teeme ise kodukeemiat

MÄRTS

Tartu Loodusmaja II korrus

Säästva Eluviisi töötuba: Kuidas ehitada vertikaalset aeda

Kui soovid rohkem infot nende ürituste kohta, hoia silm peal [Rohelise Tee Öhtu](#) Facebooki lehel.

Eesti Rohelise Liikumise infokirja ilmumist rahastab Euroopa Liit ja infokirja sisu eest vastutab Eesti Roheline Liikumine.

Jälgi meie tegevusi ka Facebookis nime all Eesti Roheline Liikumine

Eesti Roheline Liikumine
Tiigi 8-24, 51003 Tartu

Mob: +372 5645 4459
E-post: info@roheline.ee

Eesti Roheline Liikumine Tiigi 8-24, 51003 Tartu
Mob: +372 5645 4459 E-post: info@roheline.ee
Jälgi meie tegevusi ka Facebookis nime all Eesti Roheline Liikumine

Toimetaja: Anna Trei
anna@roheline.ee

Kujundaja: Neeme Möll

